

Nr 383.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen om beviljande av medel till hjälperksamhet bland svenska undersåtar, huvudsakligen bosatta i Ryssland och Tyskland, vilka i anledning av världskriget kommit i nödläge; given Stockholms slott den 19 mars 1920.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen att för bestridande av hjälperksamhet bland svenska undersåtar, huvudsakligen bosatta i Ryssland och Tyskland, vilka i anledning av världskriget kommit i nödläge, å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst av 300,000 kronor att fördelas på sätt av Kungl. Maj:t må komma att beslutas.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas.

G U S T A F.

Erik Palmstierna.

*Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
19 mars 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärenden friherre PALMSTIERNÄ,
Statsråden: UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON,
SANDLER,
NOTHIN,
NILSSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Herr ministern för utrikes ärendena anförde:

»I en den 18 december 1919 dagtecknad skrift, som den 13 januari 1920 inkommit till finansdepartementet, hava John D. Svensson m. fl. förut i Ryssland bosatta svenska undersåtar, tillsammans tjugutre personer, gjort framställning om bistånd från statens sida i deras till följd av de politiska förhållandena i Ryssland iråkade ekonomiska trångmål. Sökandena anförä i sådant avseende följande:

»Vi undertecknade, samtliga svenska undersåtar, som varit bosatta i Ryssland en stor del av vårt liv men till följd av de politiska förhållandena och de diplomatiska och konsulära förbindelsernas avbrytande nödgats lämna Ryssland, kvarlämnande större delen av, för somliga bland oss *all* vår egendom, befinna oss nu härigenom i en synnerligen brydsam ekonomisk belägenhet. Den egendom, som vi på sin tid lyckades rädda med oss från Ryssland vid det hastiga uppbrottet därifrån, har, under det är vi uppehållit oss i Sverige, sammansmält. Flera bland oss äro alltför gamla för att här erhålla någon anställning, och för oss alla visar det sig, då vi äro i avsaknad av

nödigt rörelsekapital och med hänsyn till rådande penningknapphet, ytterligt svårt att på privat väg skaffa oss inkomster eller arbete. Det kännes så mycket svårare för oss att behöva förgäves vädja till den privata hjälpsamheten, som vi i Ryssland äga betydande värden och som genom vår verksamhet under många år beställningar för mycket avsevärda belopp årligen kommit svensk industri till godo. Som ett exempel på huru svårt det varit för oss kan nämnas, att det för en av våra olyckskamter, trots mångfaldiga försök, för ett år sedan var omöjligt att få låna 5,000 kronor mot säkerhet av en rysk rikssparbanksbok på 150,000 Rubel. Ingen bank eller bankir ville lämna något lån mot denna säkerhet, men väl lämnades ett köpeanbud på 10,000 kronor för boken.

I den så ytterst bekymmersamma situation, vari vi sålunda utan eget förvållande finna oss försatta, våga vi i underdånighet hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes genom avlåtande av proposition till nästa års riksdag eller i annan väg bereda oss och med oss likställda personer möjlighet att erhålla lån av statsmedel till belopp av exempelvis 10 % av vår i Ryssland förefintliga egendom, rörande vilken vi avgivit uppgift till den s. k. ryska utredningskommissionen, samt intill ett maximumbelopp för en var av oss av 15,000 kronor.

Slutligen få vi i underdånighet anföra, att Sveriges konsuli i S:t. Petersburg, generalkonsul Widerström förklarar sig beredd att i tillämpliga delar bekräfta av oss lämnade uppgifter, liksom att lämna upplysningar rörande våra personer.

Över denna framställning har yttrande inhämtats från ordföranden i kommissionen för utredning av svenska tillgodohavanden i Ryssland, vice häradshövdingen Gustaf Sandström, vilken anfört följande:

»Med ledning av de till Kommissionen för utredning av svenska tillgodohavanden i Ryssland ingivna anmälningar har utarbetats en sammanställning över den egendom i Ryssland, som av de sökande anmälts till Kommissionen, och vilken här bifogas (bil. 1 och 2*). Av nämnda uppgifter framgår, att egendomen består av skilda slag, fast egendom, bohag, banktillgodohavanden och kontanter, värdehandlingar, fordringar hos ryska staten och hos enskilda ryska undersåtar samt handelsvaror.

Det torde till en början vara uppenbart, att staten för eventuella försträckningar till de sökande icke kan erhålla någon juridiskt bindande säkerhet i den i Ryssland befintliga egendomen. Inteckningar i den fasta egendomen kunna ej lämnas, och någon panträtt i den i Ryssland befintliga lösa egendomen kan ej erhållas. Endast i de fall, då värdepapper medtagits till Sverige, är en pantsättning möjlig. Fordringarna å Ryska staten och å enskilda kunna visserligen med äganderätt transporteras å staten, men då möjlighet lär saknas att bevisligen underrätta gäldenären om överlåtelsen, torde i allmänhet ej heller en dylik åtgärd för staten medföra någon juridisk säkerhet.

Av det sagda följer, att om de sökandes anhållan om lån skall i större eller mindre omfattning tillmötesgå, staten för lånens återbetalning icke kan beräkna någon säkerhet i den uppgivna egendomen, utan måste grunda utsikten till återbetalning på den allmänna förmögenhetsställning, som läntagarna med hänsyn till sina till Kommissionen ingivna uppgifter kunna antagas äga. Härvid är emellertid att märka, att nämnda uppgifter i regel icke innefatta upplysning, i vad mån den fasta egendomen är besvärad med inteckning för gäld eller den lösa egendomen, speciellt handelsvaror.

* Här uteslutna.

häftar för onkostnader, tullavgifter eller annan skuld. Då anmälningarna dessutom ej heller innehålla uppgift om skulder och ansvarsförbindelser i allmänhet, lär man näppeligen kunna lägga dem till grund för ett i någon mån tillförlitligt bedömande av vederbörandes förmögenhetsställning och solvens. Detta försvåras dessutom ytterligare därav, att de ingivna anmälningarna om befintlig egendom av naturliga skäl i allmänhet icke kunnat verificeras genom äganderättshandlingar, kvittenser eller annan bevisning. Härtill kommer slutligen den ännu rådande ovissheten, i vad mån svenska medborgare tillhörig egendom i Ryssland skall kunna till ägaren återbördas eller ersättning för densamma utfås.

Med hänsyn till ovan framhållna omständigheter synes det knappast kunna låta sig göra, att såsom sökandena ifrågasatt, låta de begärda försträckningarnas storlek bestämmas i visst procentuellt förhållande till den deklarerade egendomens värde, vilket enligt vad ovan påvisats, icke torde utgöra en tillförlitlig måttstock å sökandenas förmögenhetsställning. Snarare synas försträckningarna vara att betrakta såsom ett slags understöd mot återbetalningsskyldighet. Huvudgrunden för bestämmandet av de olika lånebeloppen borde i så fall bliva vederbörandes uppskattade behov av understöd. ehuru vid sidan härav givetvis kunde och borde tagas hänsyn jämväl till hans antagliga solvens och förmåga att, sedan ordnade förhållanden inträtt i Ryssland, återbetala lånet.

Vid överläggning inom Kommissionen rörande denna fråga har å ena sidan varmt framhållits det behjärtansvärda i de gjorda framställningarna och de starka billighets-skäl, som tala för desamma, under åberopande av att i andra länder, särskilt England, från statens sida i stor omfattning lämnats understöd åt medborgare, som varit bosatta i Ryssland och därstädes förlorat egendom och utkomstmöjlighet. Å andra sidan hava uttalats principiella betänkligheter mot ett bifall till sökandenas anhållan och framhållits, att detta skulle medföra den konsekvensen, att svenska medborgare, som i andra länder, exempelvis Tyskland och Österrike, förlorat sin egendom eller eljest gjort egendomsförluster i följd av kriget, skulle med samma fog kunna begära tillmötesgående av liknande anspråk.»

Härefter har å de sökandes vägnar till chefen för finansdepartementet inlämnats en den 19 februari 1920 dagtecknad skrift, vari anföres följande:

»Det har enligt uppgifter i pressen i till Eder i saken avgivet utlåtande framhållits det behjärtansvärda i vår framställning men å andra sidan dels den ringa säkerhet staten kan erhålla för lånens återbetalning, dels att ett bifall till vår anhållan kunde medföra den konsekvensen, att svenska medborgare exempelvis i Tyskland och Österrike, som förlorat egendom i följd av kriget, skulle med samma fog kunna framkomma med liknande anspråk.

Ehuru det torde vara för Eder känt, tillåta vi oss framhålla, att sovjetregeringen i Ryssland genom sina utfärdade dekret omöjliggjorde för oss varje tanke på att kunna utföra egendom från Ryssland eller att på annat sätt kunna inom landet förfoga över densamma; att vi av vår legation formligen anmodades att resa till Sverige; samt att legationen varken kunde lämna oss någon hjälp att få våra tillhörigheter med oss eller någon garanti — vilket också sedermera visade sig vara rätt — att hos legationen gjorda deposita framdeles kunde skyddas.

Det återstod oss således intet annat än att med tomma händer lämna Ryssland.

Det väcker därför vår livliga tillfredsställelse, att vår framställning icke blott beaktats utan även behjärtas.

Beträffande de av oss erbjudna säkerheterna för länen eller om vi i stället kalla dem understöd med återbetalningsskyldighet, medgiva vi gärna de brister, som vidlåda dem i juridiskt avseende, men vilja betona, hurusom vi genom strävsamt arbete och redbarhet i Ryssland ernått en god ekonomisk situation, och att vi såsom hederliga landsmän hava en *lika* uppriktig önskan att återbetala, vad som lämnas oss, som staten att erhålla medlen tillbaka.

Vi tro oss kunna förutsätta, att det endast genom svenska statens mellankomst kan bliva oss möjligt att utfå vår i Ryssland kvarlämnade egendom. Regeringen skulle sålunda i första hand vara den, som kom i besittning av våra tillgodohavanden därstädes, och sålunda med lätthet kunna återfå det, som vi av staten erhållit såsom lån eller understöd.

Om vi därför vid lånens uppgörande transportera all vår i Ryssland befintliga egendom å staten, torde varje tvivel, om att staten icke skulle återfå de lämnade försträckningarna, vara oberättigat.

I fråga om eventuella framställningar från svenska undersåtar i andra land, t. ex. Tyskland, om liknande lån, våga vi framhålla den stora olikheten beträffande vår iråkade situation och deras.

Först och främst har det aldrig varit ifrågasatt, att t. ex. svenskar i Tyskland måste lämna landet, utan de kvarbo där alltjämt med samma möjligheter att kunna försörja sig som före kriget; samt att om de möjligen förlorat något, förlusterna uppkommit genom krigstillståndet med därav härledande konjunktursfluktuationer. Vi däremot hava tvingats att lämna Ryssland, då ett kvarstannande innebar överhängande livsfara, och våra förluster av egendom få väl närmast jämföras med dem, som uppkomma vid en naturkatastrof.

Under återopande av vad vid nu och förut i saken anført, våga vi vördsamt anhålla om bifall till den gjorda framställningen.»

Framställningar om lån av statsmedel hava sedermera inkommit från förut i Ryssland bosatta svenska undersåtarna Ulrik Pihlblad och Herman Möller samt änkan Olga Matzion, vilka likaledes dels uppgivit, dels visat sig vara ägare av förmögenhet i Ryssland.

Slutligen får jag meddela, att redan tidigare till utrikesdepartementet inkommit avskrifter av framställningar i enahanda syfte från svenska undersåtarna K. B. Åström, K. A. Johansson och P. P. Lindberg, vilka jämväl tidigare varit bosatta i Ryssland men nu måst lämna landet och sina där befintliga ägodelar.

Även en annan grupp av svenskar har genom av kriget föranledda förhållanden i främmande land försatts i sådan belägenhet, att bistånd från statens sida ansetts erforderligt. Jag avser här de i Tyskland bosatta landsmännen. Från socialattachén i Berlin har inkommit en promemoria, som skildrar svårigheterna för dessa svenskar att under den nuvarande livsmedelsbristen i Tyskland draga sig fram därstädes. Denna promemoria innehåller följande:

»Under de gängna vintermånaderna har från olika sidor av härvarande svenska koloni Kungl. Beskickningen uppmannats att liksom under tidigare år försöka från Sverige införa livsmedel till svenskar härnere. Motiveringen är densamma som förr: livsmedelsbristen, svårigheterna att utom ransoneringsen inköpa matvaror, vilket för utläningar är svårare än för tyskar, som ju ofta nog ha personliga förbindelser med landsbygden, o. s. v. Vidare hänvisas till allt, vad Danmark, Holland och Schweiz göra för sina härvarande undersåtar, och det hela har någon gång klingat ut i en förebräelse mot beskickningen, att den ingenting gör för att hjälpa landsmän under denna tunga tid.

Denna förebräelse är visserligen oberättigad, därför att beskickningen, såsom läget nu är, utan direkt hjälp hemifrån icke kan göra annat än vad som skett. Genom svenska Röda Korsets hjälp ha de allra fattigaste nödlidande utan avgift erhållit en del livsmedel samt kläder för mindre barn. Envoyén von Essen har vidare utverkat tillstånd hos tyska regeringen för avsändande av s. k. Liebesgaben-paket, vilka oförtullade få införas utan att avdrag på härvarande livsmedelsranson göres.

Men den hjälp, som kolonien såsom helhet skulle behöva, nämligen regelmässigt införande av livsmedel under de närmaste månaderna, strandar på markkursen. Härvarande svenskar ha naturligtvis sina inkomster i mark och så länge kursen står så lågt, som den gjort under det sista halvåret, är det för beskickningen omöjligt att organisera införsel av livsmedel från Sverige. Omräkningen i mark skulle föra till priser, som de flesta av koloniens medlemmar icke kunna betala och som dessutom skulle kollidera med härvarande lagar och förordningar om maximipris på ett sätt, som ingen av oss kunde ta ansvaret för. När smöret i Stockholm t. ex. kostar kr. 7:50 per kilo, blir detta efter nuvarande markkurs ungefär 140 mark i tyskt mynt eller 70 mark per pfund. Det ransonerade smöret härstädes, av vilket utdelas 20 gram i veckan per person, kostar för närvarande 17 mark per pfund och smyghandeln tar 28 mark. Exemplet visar svårigheterna för beskickningen att utan hjälp hemifrån kunna göra någonting för koloniens livsmedelsförsörjning.

För Danmarks vidkommande ha danska myndigheter nu med statens hjälp ordnat det så, som av bifogad bilaga*) framgår. Under halvåret 1 oktober — 31 mars har ett statsbidrag på 28,000 kronor i månaden betalats för att utjämna kursförlusterna och man har med denna hjälp varje månad kunnat tillföra de danska kolonierna välbehöfliga och kärkomna livsmedelssändningar, som på gagnarikt sätt stärkt hemkänslan och sambandet med hemlandet.

Även om livsmedelsfrågan sedan sista skörden visat någon lättnad här, särskilt på grund av den stora importen, så stundar utan tvivel nu några mycket svåra månader, tills nästa skörd blir inbärgad. Brödransonen har redan nedsatts från 2350 gram till 1900 gram i veckan och priset höjdes samtidigt från mark 1:66 per 2350 gram till mark 2:17 per 1900 gram. Av rikshushållningsministern hörde jag i går, att man för närvarande endast har 200,000 ton brödsäd till hands, som räcker någon månad ännu, men sedan måste man importera från utlandet, ty under vårarbetet på landsbygden är det omöjligt att tröska och forsla spannmål till upplagsställena för städernas behov. Under de gängna vintermånaderna har kolbristen till en stor del hindrat uttröskningen av fjolarets skörd. Fett- och köttbristen har jag i tidigare rapporter till Kungl. Utrikesdepartementet behandlat, någon lättnad står icke att vänta, snarare tvärtom. Av kött utdelas för närvarande i Berlin 200 gram benfritt eller 250

* Här utesluten.

gram benkött per vecka och individ. Den benfria ransonen utgör mestadels konserver. corned beef, korv och dylikt.

Det är sålunda de ganska bedrövliga utsikterna för närmaste framtid, som framkalla klagomålen från koloniens sida. Beskickningen anser ock, att hjälp i någon form bör bringas, så att de närmaste månaderna icke bli alltför tryckande för landsmännen här, vilka till största delen icke äro i tillfälle att återvända till hemlandet. Dylik hjälp skulle kunna bringas, om beskickningen hade en summa på cirka 100,000 kr. till disposition, dels för att undgå de fluktationer i kursen, som kunna inträda under distribueringen och som under förra året bringade oss så bittra erfarenheter, dels ock för att kunna något nedsätta prisen.

Med ett dylikt statsbidrag skulle beskickningen kunna hjälpa kolonien. Jag är övertygad om, att de ideella värden, som vinnas genom att landsmännen här i svårt trångnål funne hjälp hos det gamla hemlandet, skulle ge full valuta för de utgifter, som statsverket för detta sociala ändamål skulle ikläda sig. Detta så mycket mera, som landsmännen här dagligen i svenska tidningar få bevittna, vilken varmhjärtad hjälpverksamhet försiggår i Sverige för att hjälpa att lindra nöden i Tyskland såväl som i Tysk-Österrike och sålunda få den känslan, som om intresset därhemma är större för nödlidande utlänningar än för de egna landsmännen. Att denna känsla är oberättigad, ändrar ingenting i själva fakta, att svenska tidningar bringa dessa upprop för utlandet, men endast sällan finna tillfälle tala om de egna landsmännen i det nödlidande Centraleuropa.»

Till lindrande av den sålunda förefintliga livsmedelsbristen, som var kännbar redan under våren 1919, hava vissa åtgärder vidtagits genom svenska beskickningens i Berlin försorg. Enligt vad vederbörande minister till utrikesdepartementet inberättat, har under hans ledning tillsatts en kommitté för att ordna frågan; och har kommittén lyckats åstadkomma livsmedelsförsändningar från Sverige till Berlin. Varorna hava inköpts från aktieföretaget Nordiska Kompaniet, firman Bröderna Ameln samt folkhushållningskommissionen. Vid deras försäljning har influtit ett belopp av Mk 451,408: 30 under det att skuldbeloppet till leverentörerna utgör kronor 140,498: 36. En närmare överblick över den sålunda uppkomna ställningen erhålles genom följande från beskickningen erhållna uppställning:

Tillgångar:

Kontant inkommet för försålda livsmedel Mark 451,408: 30

Skulder:

Av Nordiska Kompaniet i Stockholm för levererade livsmedel avsedda för svenskar i Tyskland, enligt kontokurant:

i februari 1919	Kr.	71,440:	45
» maj »	»	62,501:	75
» juni »	»	1,129:	—
		<u>Kr. 135,071:</u>	<u>20</u>
minus returvaror	»	1,109:	60
		<u>Kr. 133,961:</u>	<u>60</u>
Därå har avbetalats under månaderna mars—juli	»	18,768:	85
Alltså skuld till A.-B. Nordiska kompaniet.....	Kr.	115,192:	75
<i>A.-B. Bröderna Ameln: för levererad sill</i>			
i maj 1919 enligt räkning	Kr.	1,997:	56
» juni » » »	»	1,054:	—
			» 3,051: 56
<i>Folkhushållningskommissionen: för levererat fläsk</i>			
i maj	Kr.	21,794:	50
» juni	»	459:	55
			» 22,254: 05
		<u>Summa skulder: Kr. 140,498:</u>	<u>36</u>

I anslutning härtill har anförts, att betalning för de levererade varorna av köparna efter hand i mindre poster influtit, samt att man i det längsta hoppats, att någon period av stigning i markkursen skulle hava inträtt, varav man i så fall omedelbart skulle begagnat sig för att i möjligaste mån söka undvika anlitanande av statsbidrag. I stället hade markvärdet, anføres vidare, ständigt varit i sjunkande, och då gottgörelse numera krävdes av leverantörerna hemställdes om åtgärders vidtagande därhän, att skuldbeloppet, *Kr. 140,498: 36*, måtte utanordnas mot det, att de influtna medlen *Mark 451,408: 30* ställdes till förfogande.

Frågan om likvideringen av den på ovan omförmålt sätt uppkomna skulden har sedermera blivit mera brännande, i det aktiebolaget Nordiska Kompaniet för sin del anhållit om likvid snarast möjligt med hänsyn till förestående revision. Kungl. Maj:ts minister i Berlin har i anslutning till meddelandet härom anført följande:

»För att underlätta införandet av ifrågavarande hjälpaktion till förmån för våra landsmän, tvekade jag icke att på vederbörandes hemställan låta beteckna mig såsom emottagare av sagda beställningar, i annat fall hade med all säkerhet svårigheter såväl i Stockholm som vid varornas införande till Tyskland på grund av här gällande bestämmelser uppkommit. Nordiska Kompaniets krav är därför riktat till mig personligen, ehuru, såsom Eders Excellens behagade finna, det här uteslutande rör sig

om en hjälpaktion, som de dåvarande ytterst svåra livsmedelsförhållandena i Tyskland oundgängligen påkallade.»

Vidare har Kungl. Maj:ts minister framhållit följande:

Sedan under höstmånaderna 1919 läget på livsmedelsmarknaden något förbättrats, hade på senare tid en ändring till det sämre åter inträtt, och situationen under loppet av vårmånaderna torde ytterligare försämrats.

Särskilt från svenska koloniens i Berlin sida hade klagomål rörande livsmedelsförhållandena framställts och hade därvid anhållits om beskickningens medverkan i syfte, att de mest nödvändiga varorna måtte införskaffas från Sverige och i Tyskland fördelas. Ministern hänvisade i detta sammanhang till det upprop, benämnt »Svenska Kolonien i Berlin lider nöd», vilket varit infört i »Nya Dagligt Allehanda» för den 19 februari 1920.

»Det torde knappast behöva framhållas», anföres vidare, »att vi, så länge skulden för de under år 1919 införskaffade varorna ännu icke reglerats, icke kunna inlåta oss på nya varubeställningar, helst med hänsyn till de nu rådande abnorma valutaförhållandena. För att rådgöra, huru denna för svenskar i Tyskland så betydelsefulla fråga skall kunna ordnas, har bestämts, att en deputation, bestående av legationspastorn Sebardt, socialattachén Wilhelm Jansson och skriftställaren Gustaf Blomquist, skall avresa till Stockholm. Deputationen kommer att inträffa där den 2 instundande mars, och tillåter jag mig att understödja, vad densamma kommer att andraga för Eders Excel lens. Den kommer att därvid framlägga tvenne promemorier, vilkas innehåll av mig har granskats, och får jag till alla delar instämma i vad vederbörande däri anfört.»

Vidare har erinrats om de åtgärder, som av Schweiz och Danmark vidtagits för lindrande av nöden bland respektive länders i Tyskland bosatta medborgare.

Frågan om bistånd åt de svenska undersåtar i främmande länder, vilka oförskytt blivit utsatta för betydande förluster och åsamkats svårigheter och umbäranden av skilda slag, synas mig böra vinna beaktande. Det har ej heller kunnat undgås, att den under vanliga förhållanden behövliga understödsverksamheten bland sjöfolk och arbetare nu måste taga en väsentligt vidgad omfattning och annan form än den sedvanliga.

Departementschefen.

Vad då beträffar från svenska undersåtar, bosatta i Ryssland, gjord framställning, synes det, med stöd av vad kommissionen för utredning av svenska tillgodohavanden i Ryssland yttrat, icke vara lämpligt att i form av lån mot säkerhet uti tillgångar, vilkas värde icke kan uppskattas, lämna nödigt understöd, utan vore det lämpligare att i fall av verkligt behov och mot framtida återbetalningsskyldighet giva erforderligt bistånd. Härvid torde behovet i varje särskilt fall böra undersökas och syftet vara, att den understödsbegärande skyddas mot oförvårdad nöd. I den mån återbetalning kan komma att äga rum, torde beloppet böra särskilt redovisas.

Vad angår den av ministern i Berlin understödda framställningen från i Tyskland nu befintliga svenska undersåtar, synes denna vara i hög grad be- hjärtansvärd. De särskilt uti Berlin rådande oroliga förhållandena och de svårigheter våra därstädes bosatta landsmän ha att kämpa emot, göra det önskvärt, att beskickningen beredes möjlighet att på mer verksamt sätt än under normala tider utföra nödvändig hjälpverksamhet.

Enahanda förhållanden, som framkallat svårigheterna för svenska under- såtar uti Ryssland och Tyskland, ha givetvis förekommit också uti andra län- der, såsom Österrike och Polen. Det är fördenskull naturligt, att här åsyftad hjälpverksamhet bör komma även därvarande svenskar tillgodo, i den mån verkliga behov förefinnas.

Givetvis kan för ändamålet behövt penningbelopp icke med någon nog- grannhet beräknas, men en summa av 300,000 kr. torde få anses vara till- fyllest, varvid c:a 100,000 kr. synes kunna avses för i Tyskland boende svenskar och återstoden antingen till svenska undersåtar, som från sitt hem- vist utomlands flytt till hemlandet, eller till hjälpverksamhet från beskick- ningarnas och konsulatens sida i andra länder bland där befintliga svenska undersåtar, vilka till följd av kriget och dess efterverkningar råkat i betryck.

Den närmare fördelningen av medlen torde emellertid böra bero av Kungl. Maj:t.

Jag hemställer alltså att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen

att för bestridande av hjälpverksamhet bland svenska undersåtar, huvudsakligen bosatta i Ryssland och Tysk- land, vilka i anledning av världskriget kommit i nödläge, å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst av 300,000 kr. att fördelas på sätt av Kungl. Maj:t må komma att beslutas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga till detta pro- tokoll utvisar, avlåtats till riksdagen.

Ur protokollet:

W. Bagge.